

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **J. P.**, bývajúceho v Ž., zastúpeného JUDr. A. B., advokátom so sídlom v B., proti odporcovi **J. R.**, podnikajúcemu pod obchodným menom J., s miestom podnikania v P., **o zaplatenie 1 280 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Žiar nad Hronom pod sp. zn. 5 Ro 298/2009, o dovolaní navrhovateľa proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 31. marca 2010 sp. zn. 12 Co 83/2010, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Účastníkom nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Navrhovateľ v návrhu na začatie konania žiadal, aby odporcovi bola uložená povinnosť zaplatiť mu 1 280 €. Opodstatnenosť návrhu vyvodzoval z toho, že 29. apríla 2009 uzavrel s odporcom zmluvu o dielo, predmetom ktorej bola dodávka a montáž plastových okien. Na základe tejto zmluvy zaplatil odporcovi 30. apríla 2009 preddavok 1 280 €. Keďže dielo nebolo zhotovené v dohodnutom čase, 8. septembra 2009 od zmluvy o dielo odstúpil a odporcu vyzval na vrátenie zaplateného preddavku. Preddavok mu ale vrátený nebol, preto sa ochrany svojho práva domáhal na súde. V návrhu tiež uviedol, že ako spotrebiteľ domáhajúci sa ochrany svojho práva je podľa § 4 ods. 2 písm. za/ zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) oslobodený od platenia súdneho poplatku.

Okresný súd Žiar nad Hronom uznesením z 15. februára 2010 č.k. 5 Ro 298/2009-29 zastavil konanie, lebo navrhovateľ napriek výzve a poučeniu súdu o následkoch nezaplatenia

súdneho poplatku nezaplatil poplatok splatný podaním návrhu na začatie konania (§ 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch). V odôvodnení uznesenia súd uviedol, že 20. januára 2010 vyzval navrhovateľa na zaplatenie súdneho poplatku z návrhu na začatie konania vo výške 76,50 €. Navrhovateľ však, vychádzajúc z názoru, že je od poplatku oslobodený podľa § 4 ods. 2 písm. za/ zákona o súdnych poplatkoch, poplatok nezaplatil. Súd prvého stupňa dospel k záveru, že navrhovateľ v konaní nepreukázal, že uplatňuje ochranu práva zo spotrebiteľskej zmluvy; po odstúpení od zmluvy o dielo už na strane navrhovateľa jednoznačne nejde o spotrebiteľa domáhajúceho sa ochrany svojho práva podľa osobitného predpisu (§ 4 ods. 2 písm. za/ zákona o súdnych poplatkoch), ale o subjekt domáhajúci sa vydania bezdôvodného obohatenia získaného na jeho úkor.

Proti uvedenému uzneseniu súdu prvého stupňa podal navrhovateľ odvolanie. Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením z 31. marca 2010 sp. zn. 12 Co 83/2010 napadnuté uznesenie potvrdil. V odôvodnení uviedol, že sa stotožnil s právnym posúdením, na ktorom založil rozhodnutie súd prvého stupňa. Zdôraznil, že nemožno akceptovať názor, v zmysle ktorého sa oslobodenie od poplatkovej povinnosti podľa § 4 ods. 2 písm. za/ zákona o súdnych poplatkoch bez ďalšieho vzťahuje aj na poplatníka uplatňujúceho právo na vrátenie bezdôvodného obohatenia. Keďže navrhovateľ nebol oslobodený od poplatkovej povinnosti a súdny poplatok, na zaplatenie ktorého bol vyzvaný, v stanovenom čase nezaplatil, súd prvého stupňa správne rozhodol o zastavení konania.

Uznesenie odvolacieho súdu napadol navrhovateľ dovolaním. Uviedol, že v konaní mu bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.) tým, že došlo k zastaveniu konania z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku (§ 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch), pričom návrh na začatie tohto konania podal subjekt zo zákona oslobodený od platenia súdneho poplatku podľa § 4 ods. 2 písm. za/ zákona o súdnych poplatkoch. Aj s poukazom na písomné vyjadrenie Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky z 29. apríla 2010 (č.l. 50 spisu) dovolateľ zdôraznil, že účelom tohto zákonného ustanovenia bolo upraviť úplné oslobodenie spotrebiteľa od súdnych poplatkov vo všetkých konaniach, ktoré majú základ v spotrebiteľskej zmluve. Vzhľadom na procesnú vadu, ku ktorej došlo v konaniach na súdoch oboch nižších stupňov, navrhovateľ žiadal ich rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že

dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorý je zastúpený v súlade so zákonom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti takému rozhodnutiu odvolacieho súdu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením. Podľa § 239 ods. 1 O.s.p. dovolanie je tiež prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ak a/ odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, b/ odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností (§ 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p.) na zaujatie stanoviska. Dovolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa odmietlo odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p. Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. dovolanie je prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Navrhovateľ napadol dovolaním uznesenie, ktoré nevykazuje znaky uznesení uvedených v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p., proti ktorým je dovolanie prípustné. Prípustnosť podaného dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva. Vzhľadom na to by dovolanie navrhovateľa mohlo byť procesne prípustné, len ak by v konaní došlo k niektorej z procesných vád vymenovaných v § 237 O.s.p.

Vzhľadom na obsah dovolania a tiež so zreteľom na § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p. odvolací súd skúmal, či v konaní nedošlo k procesnej vade v zmysle § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa

zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Navrhovateľ procesné vady konania v zmysle § 237 a/ až e/ a g/ O.s.p. nenamietal; ich existencia v dovolacom konaní nevyšla ani najavo. Prípustnosť dovolania navrhovateľa preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

Dovolateľ namieta, že v konaní mu postupom súdu bola odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Za taký postup judikatúra považuje procesný postup súdu priečiaci sa zákonu, ktorým sa účastníkovi znemožňuje realizácia procesných oprávnení účastníka občianskeho súdneho konania priznaných mu za účelom uplatnenia a ochrany jeho práv.

O odňatie možnosti účastníka konania konať pred súdom ide tiež v prípade procesného postupu súdu, ktorý zastavil konanie z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku z návrhu na začatie konania (§ 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch) napriek tomu, že poplatník bol od platenia súdneho poplatku oslobodený (viď R 50/1997).

Podľa § 4 ods. 2 písm. za/ zákona o súdnych poplatkoch je od poplatku oslobodený spotrebiteľ domáhajúci sa ochrany svojho práva podľa osobitného predpisu.

V dovolacom konaní bolo potrebné vyriešiť otázku, či sa v preskúmvanej veci vzťahovalo na navrhovateľa oslobodenie od súdnych poplatkoch podľa uvedeného ustanovenia zákona o súdnych poplatkoch. Správne vyriešenie tejto otázky vyžaduje bližšiu analýzu konkrétnych okolností, z ktorých navrhovateľ vyvodzuje nárok na zaplatenie požadovanej sumy (porovnaj obdobne tiež R 28/2007).

Za účelom zabezpečenia podkladov nevyhnutných pre posúdenie, z ktorého právneho vzťahu je vyvodzovaný návrhom uplatnený nárok, ukladá zákon navrhovateľovi povinnosť uviesť vždy už v návrhu na začatie konania rozhodujúce skutočnosti (§ 79 ods.1 O.s.p.), ktoré majú súdu umožniť, aby daný právny vzťah a z neho vyvodzovaný nárok analyzoval a právne kvalifikoval z aspektov, významných pre posúdenie rôznych otázok povahy finančnoprávnej (vrátane oslobodenia od platenia súdneho poplatku), procesnoprávnej a hmotnoprávnej.

Navrhovateľ je povinný svoj nárok skutkovo vymedziť, nemusí ho však právne vyhodnotiť a odôvodniť (je totiž vždy vecou súdu, aby podal jeho právnu kvalifikáciu); ak ho ale navrhovateľ predsa len právne vyhodnotí, súd tým nie je viazaný.

Z toho, čo navrhovateľ uviedol v priebehu konania na súdoch nižších stupňov a zopakoval v dovolaní, je zrejmé, že pri uplatnení nároku na zaplatenie spornej sumy (ako ním zaplateného preddavku) považoval za rozhodujúce to, že s odporcom uzavrel (podľa jeho právneho názoru spotrebiteľskú) zmluvu, od ktorej (ako spotrebiteľ) účinne odstúpil z dôvodu, že odporca mu v dohodnutej lehote neposkytol plnenie podľa tejto zmluvy.

V zmysle § 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka odstúpením od zmluvy sa zmluva od začiatku zrušuje, ak nie je právnym predpisom ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté inak. Podľa § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov. Podľa § 457 Občianskeho zákonníka ak je zmluva neplatná alebo ak bola zrušená, je každý z účastníkov povinný vrátiť druhému všetko, čo podľa nej dostal.

Pokiaľ navrhovateľ v prejednávanej veci z dôvodu nezhotovenia diela odporcom v dohodnutom čase účinne odstúpil od nimi uzavretej zmluvy o dielo, zmluva sa od začiatku zrušila. Ak už navrhovateľ na základe tejto zmluvy poskytol odporcovi ako preddavok peňažné plnenie, došlo u odporcu k majetkovému prospechu, ktorý je povinný vydať (vrátiť) navrhovateľovi, na úkor ktorého ho získal. V takom prípade ale právo domáhať sa zaplatenia sumy zodpovedajúcej tomuto peňažnému plneniu nevyplýva zo (zrušenej) zmluvy, ale z toho, že došlo k vzniku bezdôvodného obohatenia.

V nadväznosti na vyššie uvedené dovolací súd uzatvára, že v konaní o návrhu na vrátenie preddavku zaplateného navrhovateľom (ako objednávateľom) odporcovi (ako zhotoviteľovi) na základe zmluvy o dielo, od ktorej navrhovateľ z dôvodu nezhotovenia diela v dohodnutom čase účinne odstúpil (čím došlo k zrušeniu tejto zmluvy od začiatku), sa na navrhovateľa nevzťahuje oslobodenie od súdneho poplatku v zmysle § 4 ods. 2 písm. za/ zákona o súdnych poplatkoch, lebo v takom konaní navrhovateľ nie je „spotrebiteľom domáhajúcim sa ochrany svojho práva podľa osobitného predpisu“, ale je osobou, ktorá sa domáha vydania na jej úkor získaného bezdôvodného obohatenia.

Keďže na navrhovateľa sa v danom prípade nevzťahovalo oslobodenie od platenia súdnych poplatkov v zmysle § 4 ods. 2 písm. za/ zákona o súdnych poplatkoch, postupoval súd prvého stupňa v súlade so zákonom, pokiaľ konanie zastavil z dôvodu, že navrhovateľ napriek súdnej výzve a poučeniu nezaplatil súdny poplatok splatný podaním návrhu na začatie konania; rovnako postupoval v súlade so zákonom odvolací súd, ktorý rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil. Zákonu zodpovedajúci postup súdov oboch nižších stupňov nemohol mať za následok odňatie možnosti navrhovateľa konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Keďže prípustnosť dovolania navrhovateľa nemožno vyvodiť z § 237 a § 239 O.s.p., Najvyšší súd Slovenskej republiky tento opravný prostriedok odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p., pričom sa nezaoberal vecnou správnosťou napadnutého rozhodnutia.

O náhrade trov konania rozhodol dovolací súd podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s ustanoveniami § 224 ods. 1 O.s.p., § 142 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 14. júna 2010

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková